

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Gizli Tutulma Alanları

Şubat 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir

Gizli Tutulma Alanları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“AİHM” ya da “Mahkeme”) tarafından kararlaştırılmış olan ilk “yargısız infaz” konulu dava

---

El-Masri / “Makedonya Cumhuriyeti”

13 Aralık 2012 (Büyük Daire)

Dava, yakalandığı süreçte gizli bir “yargısız infaz” operasyonu kurbanı olan, bir başına tutulmuş, sorgulanmış ve 23 gün boyunca Skopje Otelinde kötü muamele görmüş olup sonradan dört aydan fazla süre daha kötü muamele görmüş olduğu Afganistan’da bulunan gizli tutulma tesislerine götüren Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) ajanlarına iletilmiş olan Lübnan kökenli bir Alman vatandaşının şikayetleriyle ilgilidir.

AİHM, başvuranın açıklamasının her türlü makul şüpheye yer bırakmayacak şekilde nitelendirilmiş olduğunu tespit etmiş ve başvuranın hem kendi ülkesinde hem de mahkemenin yargı yetkisi dışında “yargısız infaz” kapsamında Amerika Birleşik Devletleri yetkililerine gönderildikten sonra görmüş olduğu işkenceden ve kötü muameleden “Makedonya Cumhuriyeti”ni sorumlu tutmuştur.

Mahkeme, başvuranın Skopje otelinde tutulurken maruz kalmış olduğu insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele, Skopje Havaalanında gördüğü işkence niteliğindeki muamele ve Amerika Birleşik Devletleri makamlarının nezareti altına alınması için gönderilmesi nedeniyle AİHM'in **3. maddesinin** (işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele konusundaki yasak) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Bu bağlamda, ayrıca bir muamelenin riskine maruz kalması 3. maddeye aykırıdır. Ayrıca, Mahkeme başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin “Makedonya Cumhuriyeti”nin etkin bir soruşturma yürütemediğinden dolayı 3. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

Ayrıca, Mahkeme, başvuranın 23 günlüğüne Skopje otelinde tutukluluğunun ardından Afganistan’da esir tutulması ile birlikte başvuranın keyfi tutulması iddialarına yönelik etkin bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle, Sözleşme’nin **5. maddesinin** (kişi özgürlüğü ve güvenliği) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Son olarak, Mahkeme Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğini** tespit etmiştir.

Mahkeme önünde derdest olan davalar

[Al Nashiri / Polonya ve Husayn \(Abu Zubaydah\) / Polonya](#)

24 Temmuz 2014

Söz konusu iki dava terör faaliyetleri şüphesiyle iki kişinin gizli tutulma, kötü muamele ve işkenceye ilişkin iddialarıyla ilgilidir. Her iki başvuruda CIA’nin Polonyadaki “kara bölge” hapisanesinde tutulmuşlardır. Başvuranlar, özellikle Polonya’nın bilerek ve kasti olarak, herhangi bir hukuki dayanak veya gözden geçirme olmadan ve aileleriyle herhangi bir iletişim kurmadan, kendilerini sırasıyla 6 ve 9 aylığına Stare Kiejkuty tesisinde gizli tutulmalarına olanak sağladıklarını ileri sürmektedirler. Başvuranlar, Polonya’nın kendilerini kötü muamele görme ve kimseyle görüştürülmeden tutuklanma risklerine rağmen bilerek ve kasti olarak Polonya sınırlarından gönderilmelerine olanak sağlamasından, kendilerini adil bir yargılanmanın sağlanmayacağı bir yargı sistemine gönderilmelerine izin vermesinden şikayet etmektedirler. Son olarak, başvuranlar Polonya’nın kendilerinin kötü muameleyle maruz kalmaları, tutuklulukları ve Polonya sınırlarından gönderilmesini çevreleyen şartlar kapsamında etkin bir soruşturma yürütemediğinden şikayet etmektedirler.

Mahkeme önündeki delili göz önünde tutarak, başvuruların Polonya’da tutulu kalmalarına ilişkin iddialarının yeteri kadar inandırıcı olduğu neticesine varmıştır. Mahkeme, CIA’ nin yargısız infaz, gizli tutulma ve sorgulama faaliyetlerinin uygulama ve hazırlama kapsamında Polonyayla kendi sınırları içerisinde işbirliği yaptığını tespit etmiştir. Polonya CIA ‘ye başvuruların kendi sınırlarında tutuklanmasına dair fırsat tanınmasıyla kendilerini Sözleşmeye aykırı olarak ağır bir riske atan muameleye maruz kaldığını bilmelidirler.

Her iki davada da, Mahkeme Polonya’nın Sözleşme’nin **38. maddesi** (etkin bir soruşturma yürütmek için gerekli tüm faaliyetlerin salanmasına dair yükümlülük) kapsamında yükümlülüklerine **uyum sağlamadığına** karar vermiştir. Mahkeme, ayrıca her iki dava da Sözleşme’nin **3. maddesinin** (işkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele konusundaki yasak) esas ve usul bakımından, **5. maddesinin** (özel ve aile hayatına saygı hakkı), **8. maddesinin** (etkin hukuk yolu hakkı) ve **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, son olarak birinci başvuranla ilgili olarak, Sözleşme’nin **6 no.lu Protokolünün 1. maddesiyle birlikte 3. maddesinin** (idam cezasının kaldırılması) ve **2. maddesinin** (yaşam hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Nasr ve Ghali / Türkiye

23 Şubat 2016¹

Bu dava, Mısırlı imam Abu Omar’ın İtalya uyruklu kişilerin yardımıyla CIA ajanları tarafından kaçırılmasına ilişkin “olağanüstü örtülü iadesi” ve uzun süre gizli bir şekilde tutulduktan sonra Mısır’a gönderilmesine ilişkindir. Başvuran özellikle, İtalyan yetkililerin yardımıyla kaçırıldığından, götürülmesi ve tutukluluğu sırasında kötü muameleye maruz bırakıldığından, Devlet gizliliği gerekçesiyle sorumlu kişilerin cezasız kaldıklarından ve İtalyan yetkililerin suçluları iade etmeyi reddetmeleri nedeniyle ABD uyruklu suçluların cezalarının infaz edilemediğinden şikayetçi olmuştur. Son olarak, başvuran ve ikinci başvuran olan eşi, birinci başvuranın kaçırılması ve tutulması neticesinde beş yıldan fazla süre zorla ayrı düşürüldükleri gerekçesiyle özel hayata ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, *birinci başvurana* ilişkin olarak, Sözleşme’nin **3, 5 ve 8. maddeleriyle birlikte ele alındığında 3. maddesinin** (işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı), **5. maddesinin** (özgürlük ve güvenlik hakkı), **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı

¹ İşbu karar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

hakkı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme, ikinci başvurana ilişkin olarak, Sözleşme'nin **3 ve 8. maddeleriyle birlikte ele alındığında 3. maddesinin** (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı), **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, davadaki tüm delilleri dikkate alarak, İtalyan yetkililerin birinci başvuranın İtalya'da kaçırılmasıyla başlayan ve yurt dışına gönderilmesiyle devam eden olağanüstü örtülü iade operasyonunun mağduru olduğunun farkında olduklarını sabit bulmuştur. Mevcut davada Mahkeme, “Devlet gizliliği” meşru ilkesinin açık bir şekilde, sorumlu kişilerin eylemleri için açıklamada bulunmak zorunda kalmamalarını sağlamak üzere İtalyan yürütme organı tarafından uygulandığına karar vermiştir. Soruşturma ve yargılama sorumlu kişilerin cezalandırılmalarıyla sonuçlanmamış ve böylelikle söz konusu kişilere nihai olarak cezadan muafiyet tanınmıştır.

Mahkeme önündeki derdest davalar

Al Nashiri / Romanya (no. 33234/12)

Başvuru 18 Eylül 2012 tarihinde Romanya Hükümeti'ne tebliğ edilmiştir.

Bu davada başvuran Al Nashiri/Polonya (yukarıda anılan) davasındaki başvuranla aynıdır. Başvuran, başvurusunda Mahkeme'ye, Romanya'nın kendisinin sınırları içerisinde sorumlu tutulmuş olduğu gizli tutulma alanını, yargısız infaz programını bildiğini ve bilmesi gerektiğini ve kendisi ile diğerlerinin bu sürecin bir parçası olarak maruz kalmış oldukları işkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleyi, CIA'nin tutukluluğuna bilerek ve kasti olarak sağladığını, ve herhangi bir şekilde görevi kötüye kullanmayı soruşturma ya da uygun bir şekilde onaylamayı reddetmiş olduğunu ileri sürmektedir. Başvuran, ölüm cezasına ve ayrıca kötü muamele ve tecrit hapsine maruz kalabileceği ciddi bir riskin varlığına inanmak için önemli gerekçeler olmasına rağmen, Romanya'nın CIA'e kendisini sınır dışı etme imkanı sağladığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, Romanya Hükümeti'ne başvuruyu tebliğ etmiştir ve Sözleşme'nin 2. maddesi (yaşam hakkı), 3. maddesi (işkence ve insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı), 5. madde (özgürlük ve güvenlik hakkı), 6. maddesi (adil yargılanma hakkı), 8. maddesi (özel ve aile hayatına saygı hakkı), 10. maddesi (ifade özgürlüğü hakkı) ve 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) ve Sözleşme'ye ekli 6 no'lu Protokol kapsamında taraflara sorular yöneltmiştir.

Abu Zubaydah / Litvanya (no. 46454/11)

Başvuru 14 Aralık 2012 tarihinde Litvanya Hükümeti'ne tebliğ edilmiştir.

Bu davada başvuran *Husayn (Abu Zubaydah)/Polonya* (yukarıda anılan) davasındaki başvurularla aynıdır. Başvuran, Mahkeme önünde özellikle iddia edildiğine göre Litvanya'da yaşayan ve CIA Yargısız İnfaz Programı kapsamında çalıştırılan gizli tutulma tesisinde tutulmuş olduğunu ve kötü muamele görmüş olduğunu ileri sürmüştür.

Mahkeme başvuruyu Litvanya Hükümeti'ne tebliğ etmiştir ve Sözleşme'nin 3. maddesi (işkence, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı), 5. maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı), 8. maddesi (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ve 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) kapsamında taraflara sorular yönelmiştir.